

HE 99/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaantulosta sekä oikeudenkäymiskaaren ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaantulosta. Lailla saatettaisiin voimaan sääntely, jolla kärjäoikeudessa vastaanotettu suullinen todistelu tallennettaisiin ja otettaisiin vastaan muutoksenhaussa tallenteelta. Samassa yhteydessä tehtäisiin eräitä teknisiä ja selventäviä muutoksia oikeudenkäymiskaareen, ulosottoaareen ja maakaareen.

Ehdotettu voimaantulolaki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.10.2026 ja muut ehdotetut lait mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi	4
3 Tavoitteet	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset	5
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	6
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	6
5.1.1 Voimaantulosta säätämisen ajankohta ja voimaantulon aikataulu	6
5.1.2 Voimaantulon vaiheistaminen	6
5.1.3 Siirtymäsäännöstä koskevat kysymykset	8
5.1.4 Vaihtoehdot määräaikoja koskevissa säännöksissä	8
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö	9
5.2.1 Aluksi	9
5.2.2 Ruotsi	9
5.2.3 Norja	9
6 Lausuntopalaute	10
6.1 Johdanto	10
6.2 Videotallennusuudistuksen voimaantuloaikataulu	11
6.3 Videotallenneuudistuksen siirtymäsäännös	11
6.4 Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 55 §:n muutosehdotus	11
6.5 Voimaanpantavien lakien muuttaminen	11
6.6 Määräaikasäännöksiä koskevat muutosehdotukset	12
7 Säännöskohtaiset perustelut	12
7.1 Laki suullisen tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaanpanosta	12
7.2 Oikeudenkäymiskaari	13
7.3 Ulosottokaari	14
7.4 Maakaari	14
8 Voimaantulo	14
9 Toimeenpano ja seuranta	14
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	14
LAKIEHDOTUKSET	16
Laki suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaanpanosta	16
Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta	17
Laki ulosottokaaren 11 luvun 3 §:n muuttamisesta	18
Laki maakaaren 9 luvun 3 §:n muuttamisesta	18
LIITE	20
RINNAKKAISTEKSTIT	20
Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta	20
Laki ulosottokaaren 11 luvun 3 §:n muuttamisesta	21
Laki maakaaren 9 luvun 3 §:n muuttamisesta	22

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan riita-, rikos- ja hakemusprosesseja uudistetaan. Tavoitteena on nopeuttaa ja sujuvoittaa prosesseja samalla huomioiden oikeusturva ja perusoikeudet. Keinoina on mainittu muun muassa videotallenteiden käytön lisääminen.

Eduskunnan vuoden 2022 alussa hyväksymillä laeilla (96–101/2022) oikeudenkäyntimenettelyä yleisissä tuomioistuimissa on uudistettu siten, että käräjäoikeudet tekevät jatkossa vastaanottamastaan suullisesta todistelusta kuva- ja äänitallenteen, jolta todistelu lähtökohtaisesti otetaan vastaan muutoksenhakuasian käsittelyssä hovioikeudessa ja korkeimmassa oikeudessa (HE 133/2021 vp – PeVL 43/2021 vp – LaVM 16/2021 vp). Lisäksi uudistuksella muutettiin myös joitakin oikeudenkäyntiasioiden valmistelua ja pääkäsittelyn toimittamista koskevia säännöksiä käsittelyn keskitämistavoitteen turvaamiseksi. Lakien voimaantulo jätettiin säädettäväksi erikseen lailla.

Lakimuutosta koskevan hallituksen esityksen (HE 133/2021 vp s. 90) mukaan uuteen menettelyyn siirtyminen edellyttäisi kuva- ja äänitallenteiden tekemiseen ja esittämiseen käytettävän videotallennusjärjestelmän suunnittelua ja rakentamista. Lakien voimaantulo voisi tapahtua vasta, kun videotallennusjärjestelmä on valmis käyttöön otettavaksi ja sen toimintavarmuudesta on voitu varmistua. Tavoitteeksi asetettiin, että lait tulisivat voimaan vuoden 2023 alusta.

Eduskunta on lakivaliokunnan ehdotuksesta hyväksynyt lausuman (EV 214/2021 vp s. 1), jonka mukaan eduskunta edellyttää, että ennen uudistuksen voimaantuloa tietojärjestelmien ja teknisten ratkaisujen tulee olla valmiina ja toimintavarmat. Lisäksi on huolehdittava tarvittavasta koulutuksesta ja muusta valmistautumisesta sekä uudistuksen edellyttämistä resursseista. Edellä mainituista seikoista on annettava selvitys lakivaliokunnalle uudistuksen voimaantuloa koskevan hallituksen esityksen yhteydessä.

Lakien voimaantulo on viivästynyt lähinnä tietojärjestelmien hankkimiseen liittyvistä syistä. Turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetun lain 1 §:n ja 5 §:n muuttamisesta annetun lain (L 101/2022) voimaantulosta on säädetty erikseen lailla 891/2024.

Esitys on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä. Valmistelun aikana on kuultu Tuomioistuinvirastoa, joka vastaa videotallennusjärjestelmän hankinnasta ja tuomioistuinlaitoksen henkilöstön koulutuksesta, sekä hyödynnetty videotallennushankkeen aikaisemmissa vaiheissa kertyneitä valmisteluasiakirjoja. Tämän hankkeen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM064:00/2021>.

Tarve oikeudenkäymiskaaren, ulosottokaaren ja maakaaren muuttamista koskeville 2.–4. lakiehdotuksille on syntynyt, kun sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (asiointilaki, 13/2003) on muutettu 14.4.2026 voimaan tulleella lailla 211/2026 (HE 124/2025 vp). Tältäkin osin esitys on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä.

2 Nykytila ja sen arviointi

Suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista koskevan lainuudistuksen voimaantonon kannalta keskeistä on, että videotallennusjärjestelmä toimii lakien voimaantullessa luotettavasti. Käytännössä järjestelmän käyttöönotto edellyttää, että tallenteiden tekemiseen ja esittämiseen

käytettävä tietojärjestelmä on valmis ja toimintavarmaksi todettu, käräjäoikeuksien ja muutoksenhakutuomioistuinten istuntosalit on asianmukaisesti varusteltu ja tuomioistuinten henkilökunta koulutettu järjestelmän käyttöön.

Saadun selvityksen mukaan videotallennusjärjestelmän ns. proof of concept -asennus on tehty kahteen istuntosaliin maaliskuussa 2024. Videotallennukseen käytettävän sovelluksen koekäyttö on päätetty hyväksytysti alkuvuonna 2026. Videotallennusjärjestelmän edellyttämät laiteasennukset tuomioistuimiin saadaan valmiiksi touko-kesäkuun 2026 aikana. Asennukset ja ratkaisun toimivuus koekäytetään virasto- ja salikohtaisesti kesän ja alkusyksyn aikana. Kanta-Hämeen käräjäoikeus on koekäyttänyt ratkaisua todellisissa istuntopilanteissa 20.4.2026 alkaen. Pilotoinnissa ei ole ilmennyt mitään sellaista, mikä estäisi käyttöönoton. Järjestelmän ääntä tallennusominaisuuksien käyttöönottoa on siksi tarkoitus laajentaa sen mukaan kuin salikohtaiset hyväksyntätestaukset etenevät. Virastokohtaisten kouluttajien koulutukset ovat käynnissä. Virastokouluttajat kouluttavat oman virastonsa henkilöstön, kun salikohtaiset hyväksynnät ovat valmistuneet virastossa. Henkilöstö koulutetaan ensin laatimaan uudella järjestelmällä äänitallenteita ja sen jälkeen erikseen videotallenteita. Nykyinen ääntä tallennusjärjestelmä poistetaan käytöstä vaiheittain eri virastoissa, missä yhteydessä siirrytään käyttämään uutta videotallennusjärjestelmää siten, että sillä laaditaan ensin ainoastaan äänitallenteita.

Realistisena tavoitteena voidaan pitää, että lakien voimaantulon edellyttämät tekniset valmiudet ovat käsillä 1.10.2026 mennessä ja että tuolloin myös tuomioistuinlaitoksen henkilöstöllä on riittävät valmiudet järjestelmän käyttämiseen.

Nykytilasta voidaan 2.–4. lakiehdotusten osalta todeta, että oikeustila on 14.4.2026 voimaantulleen asiointilain muutoksen jälkeen epäselvä. On esitetty erilaisia kannanottoja siitä, päättykö esimerkiksi sähköisen valituskirjelmän toimittamisen määräaika kello 16.15, kuten oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 12 §:n 2 momentissa säädetään, vai vasta vuorokauden vaihtuessa, kuten asiointilain 11 §:ssä säädetään. Lakiehdotuksissa käsiteltävien säännösten on oltava mahdollisimman selkeitä ja ennakoitavia, koska virheelliset tulkinnat saattavat johtaa oikeudenmenetyksiin.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saattaa suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista koskeva lainuudistus voimaan. 2.–4. lakiehdotusten tavoitteena on selventää oikeustilaa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista koskevat säännökset tulisivat voimaan 1.10.2026 alussa ja että uusia oikeudenkäyntimenettelyä koskevia säännöksiä sovellettaisiin kaikissa vireillä olevissa ja vireille tulevista asioista heti lakien voimaantulon jälkeen lukuun ottamatta asioita, joissa on jo aloitettu pääkäsitely.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan vireilletuloa koskevien määräaikojen selventämistä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Voimaantuluvien lakien vaikutuksia oikeudenkäyntimenettelyyn ja sen osapuoliin, viranomaistoimintaan ja perus- ja ihmisoikeuksiin sekä esityksen yleisiä taloudellisia

vaikutuksia on käsitelty kattavasti hallituksen esityksessä eduskunnalle suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi (HE 133/2021 vp s. 19–41).

Lakien taloudellisia vaikutuksia on arvioitu edellä mainitussa yhteydessä laajasti. Videotallennusuudistuksen voimaantulo ei enää tässä vaiheessa edellytä erillisen rahoituksen myöntämistä. Nyt käsiteltävänä olevilla lakiesityksillä ei ole erillisiä taloudellisia vaikutuksia.

Lisäksi 2.–4. lakiehdotusten pääasiallisena vaikutuksena voi pitää oikeustilan selvenemistä vireilletuloa koskevien määräaikojen osalta.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Voimaantulosta säätämisen ajankohta ja voimaantulon aikataulu

Tallennusjärjestelmä on asennettu käräjäoikeuksiin vaiheittain. Tuomioistuinvirastolta saadun arvion mukaan tekniset valmiudet uuden tallennusjärjestelmän käyttöönottoon koko maassa ovat olemassa 1.10.2026. Meneillään olevat peruskorjaukset ja laajennukset arvioidaan saatavan tähän mennessä valmiiksi. Jyväskylän oikeustalon peruskorjaus on valmistunut. Vantaan oikeustalon laajennus ja peruskorjaus valmistuu kesällä 2026. Mainituissa oikeustaloissa voidaan siten ilman erityisjärjestelyjä siirtyä uuden järjestelmän käyttöön samassa tahdissa kuin muissakin käräjäoikeuksissa.

Voimaantuloa ei voi ajoittaa realistisesti aikaan ennen lokakuun alkua 2026. Järjestelmän käyttöönotto edellyttää ensinnäkin ohjelmiston riittävää koekäyttöä, jotta mahdollisimman suuri osa ohjelmistossa mahdollisesti ilmenevistä puutteista ja kehityskohteista voidaan ratkaista ennen sen ottamista käyttöön tuomioistuimissa. Toiseksi onnistunut käyttöönotto edellyttää riittävää henkilökunnan kouluttamista.

Vaihtoehtoisesti voimaantulossa voitaisiin jäädä odottamaan Tuomioistuinvirastolta saatavaa ilmoitusta siitä, että järjestelmä on valmis, asennettu, testattu ja hyväksi havaittu ja että henkilöstö on koulutettu käyttämään järjestelmää. Tämä kuitenkin viivästyttäisi tarpeettomasti voimaantuloa, koska voimaantulosta on säädettävä lailla ja asian eduskuntakäsittelyyn on varattava aikaa. Voimaantuloaikataulua on tarvittaessa mahdollista täsmentää vielä eduskuntakäsittelyn ajanakin.

5.1.2 Voimaantulon vaiheistaminen

Voimaantulo olisi mahdollista vaiheistaa alueellisesti tai asiaryhmäkohtaisesti. Vaiheittaista voimaantuloa voisi puoltaa laajempi mahdollisuus järjestelmän koekäyttämiseen sekä mahdollisten vikojen korjaamiseen ja järjestelmän toimintavarmuuden varmistamiseen.

Videotallennustyöryhmän mietinnössä ([Suullisen todistelun vastaanottaminen tallenteelta: Videotallennustyöryhmän mietintö. Oikeusministeriön julkaisuja, mietintöjä ja lausuntoja 2020:20](#)) on ehdotettu porrastamista asiaryhmittäin siten, että menettelyä alettaisiin soveltaa ensin riita- ja hakemusasioissa ja se otettaisiin rikosasioissa käyttöön vasta siirtymäkauden jälkeen. Tämä mahdollistaisi alkuvaiheen virheiden ja puutteiden korjaamisen.

Asiaryhmäkohtaiselle porrastamiselle voidaan kuitenkin esittää useita vastasyitä. Ensinnäkin porrastamiselle ei ole suurta tarvetta sen vuoksi, että järjestelmää ehditään koekäyttää

oikeudenkäynnin ulkopuolella ennen voimaantuloa. Toiseksi vaiheittainen käyttöönotto tarkoittaisi niiden oikeusturvaan liittyvien myönteisten vaikutusten lykkäämistä, joita uudistuksella tavoitellaan (ks. HE 133/2021 vp s. 17 ja LaVM 16/2021 vp s. 4). Lisäksi kahden erilaisen menettelyn soveltaminen suullisen todistelun vastaanottamisessa ja tallentamisessa samassa tuomioistuimessa rinnakkain siirtymäkauden ajan voisi olla omiaan aiheuttamaan sekaannusta. Sekaannus kertaantuisi hovioikeuksissa, jossa siirtymäkausi voisi venyä arvaamattomankin pitkäksi. Selkeämpää on sekä tuomioistuinlaitoksen henkilökunnan että avustajien ja asianosaisten kannalta, että koko tuomioistuin siirtyy samalla kertaa käyttämään uutta järjestelmää, jos se on mahdollista. Koska rikosasioita ja riita- ja hakemusasioita käsittelevät useassa käräjäoikeudessa eri tuomarit, asiaryhmäkohtainen porrastaminen tarkoittaisi samalla käytännössä sitä, että koulutuksia olisi järjestettävä samassa tuomioistuimessa useammassa vaiheessa, ensin riita- ja hakemusasioita käsitteleville tuomareille ja sen jälkeen rikosasioita käsitteleville tuomareille.

Tarvetta asiaryhmäkohtaiselle porrastamiselle ei salikapasiteetin näkökulmasta arvioituna ole. Saadun selvityksen perusteella kaikki käräjäoikeuksien pääkäsitteleyksalit tullaan varustelemaan tallennuslaitteistolla ennen lakien voimaantuloa. Lisäksi valmistelusaloihin tullaan asentamaan kevyt ja siirreltävä videotallennuslaitteisto, jolloin myös näitä saleja voidaan tarvittaessa hyödyntää pääkäsitteleyksaleina.

Vaihtoehtoisesti voitaisiin säätää laajemmasta alueellisesta vaiheistamisesta esimerkiksi niin, että tallentamista kokeiltaisiin ensin joissakin tuomioistuimissa. Näin mahdollistettaisiin laitteiston ja järjestelmän kehittäminen ja käytännössä mahdollisesti ilmenevien vikojen korjaaminen. Tällä tavoin voimaantulo on toteutettu sekä Ruotsissa että Norjassa, kuten jaksossa 5.2 ilmenee.

Alueellinen vaiheistaminen on vaihtoehtona varteenotettava, mutta se on valmistelussa hylätty tarpeettomana ja epäsuotavana. Uudistuksen voimaantulo on jo nyt viivästynyt tavattomasti, mikä on perin epätydyttävää ottaen huomioon uudistuksen oikeusturvaa ja muutoksenhakuasteessa myös oikeudenkäyntimenettelyn sujuvuutta parantavat vaikutukset. Toisaalta viivästyksellä on ollut se myönteinen vaikutus, että laitteiston ja järjestelmän kehittämiselle ja henkilökunnan koulutukselle on jäänyt runsaasti aikaa. Kohtuudella voidaankin odottaa, että laitteiston käyttöönotto sujuu viipeen jälkeen suuremmista ongelmista.

Tähän voidaan lisäksi huomauttaa, että uusi tallennusjärjestelmä korvaa äänettälennusjärjestelmän. Asentamisen myötä järjestelmä otetaan äänen tallentamisen osalta käyttöön jo ennen videotallentamisen käyttöönottoa, minkä voidaan arvioida loiventavan videotallennusjärjestelmän käyttöönoton haasteita. Järjestelmää tullaan koekäyttämään ennen sen käyttöönottoa, ja osa mahdollisista teknisistä ongelmista tulee ratkaistuksi äänettälennusominaisuuden käyttöönotossa jo ennen voimaanpantavien lakien voimaantuloa. Siten videotallennuksen käyttöönoton alueellinen tai asiaryhmäkohtainen vaiheistaminen ei ole tarpeellista järjestelmän toimintavarmuuden varmistamiseksi.

Vielä vaihtoehtoisesti voimaantulossa voisi menetellä siten, että järjestelmä otetaan käyttöön kussakin käräjäoikeudessa erikseen sinä hetkenä, kun siihen on kussakin käräjäoikeudessa tekniset valmiudet asennuksen myötä ja henkilöstö on saatu koulutettua. Näin ei kuitenkaan voida tehdä, koska voimaantulosta on säädettävä laissa täsmällisesti. Etukäteen ei voida luotettavasti arvioida käräjäoikeuskohtaista valmiutta käyttöönottoon. Vaikka näin voitaisiinkin tehdä, tässä vaihtoehdossa saataisiin suurimmillaan noin muutaman kuukauden hyöty jossakin käräjäoikeudessa. Se mitä tässä voitettaisiin, epäilemättä hävittäisiin moninkertaisesti vaihtoehdon aiheuttamassa sekavuudessa.

5.1.3 Siirtymäsäännöstä koskevat kysymykset

Esityksessä ehdotetaan, että voimaanpantavia lakeja sovelletaan niiden voimaantulosta lukien kaikkiin asioihin lukuun ottamatta asioita, joissa pääkäsittely on aloitettu ennen lakien voimaantuloa.

Vaihtoehtoisesti voitaisiin säätää, että asioihin, jotka ovat tulleet vireille ennen lakien voimaantuloa, sovelletaan lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämä tarkoittaisi sitä, että uusien säännösten mukaan käsiteltäisiin vain ne jutut, jotka tulevat vireille 1.10.2026 jälkeen. Tämä olisi hyvän ja vakiintuneen käytännön mukainen ja sinänsä selkeä ratkaisu. Se tarkoittaisi kuitenkin sitä, että siirtymäkaudesta tulisi varsin pitkä. Vuonna 2025 pääkäsittelyssä ratkaistujen riita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika käräjäoikeudessa oli 13,9 kuukautta. Samaan aikaan pääkäsittelyssä ratkaistujen rikosasioiden keskimääräinen käsittelyaika käräjäoikeudessa oli 8,4 kuukautta. Vuonna 2025 hovioikeudessa pääkäsittelyssä ratkaistujen asioiden käsittelyaika oli keskimäärin 14,6 kuukautta. Karkeasti arvioiden tämä vaihtoehto johtaisi siten siihen, että suullisen todistelun vastaanottaminen tallenteelta hovioikeudessa tulisi pääsäännöksi vasta vuoden 2028 kuluessa. Oletettavasti videotallennuksen suurimmat hyödyt sekä asianosaisten että tuomioistuinlaitoksen kannalta voitaisiin sitä paitsi saavuttaa asioissa, jotka ovat laajoja tai joissa kuullaan vaikeasti tavoitettavia henkilöitä, ja näiden asioiden käsitteleminen tyypillisesti kestää tavanomaista kauemmin. Tällaisia asioita voisi olla hovioikeuksissa vireillä vielä 2030-luvulla. Aiempia lakeja olisi siten sovellettava huomattavan pitkään, jos siirtymäsäännös säädettäisiin tämän vaihtoehdon mukaisesti.

5.1.4 Vaihtoehdot määräaikoja koskevissa säännöksissä

Olisi ensinnäkin mahdollista säätää 2.–4. lakiehdotusten määräaikasäännökset siten, että asiointilain 11 §:ää sovellettaisiin kaikkiin käsiteltäviin määräaikoihin. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että sähköisesti toimitettu kanne tulisi vireille sinä päivänä, jona se on lähetetty viranomaiselle, riippumatta siitä, mihin kellonaikaan se on saapunut viranomaiselle tai onko kysymyksessä arkipäivä. Tämä olisi kuitenkin vastoin lakivaliokunnan nimenomaisesti omaksumaa kantaa syytteen nostamisen määräajan päättymisestä (LaVL 9/2025 vp). On perusteltua, että rikosasian haastehakemuksen vireilletulo ratkeaa samojen periaatteiden mukaisesti kuin syytteen nostamisen määräajan päätyminen. Sekään ei ole hyvä, jos rikosasian ja riita-asian haastehakemuksen vireilletulosta säädetään eri tavoin. Tältä osin voidaan lisäksi viitata säännöskohtaisissa perusteluissa lausuttuun.

Toinen vaihtoehto olisi säätää, että sähköisesti toimitetun valituskirjelmän vireilletuloon ei sovelleta asiointilain sääntelyä, vaan siitä säädettäisiin samoin kuin kanteen vireilletulosta. Tämä olisi puolestaan vastoin asiointilain tuoretta uudistusta ja asiointilain 11 §:n selkeää sanamuotoa. Muutoksella on nimenomaan tarkoitettu edistää sähköistä asiointia ja mahdollistaa sähköisten asiakirjojen toimittaminen myös virka-ajan päätyttyä. Vaihtoehto edellyttäisi myös niiden säännösten muuttamista, jotka koskevat muutoksenhakua hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen.

Kolmas vaihtoehto olisi poistaa määräaika koskevista säännöksistä sanat ”ennen virka-ajan päättymistä”. Tätä puoltaa se, että tämänkaltainen täsmennys on lainsäädännössä hyvin epätyypillinen. Esimerkiksi hallintolakiin ei sisälly vastaavaa määräystä, vaan asian on muutoinkin katsottu olevan selvä. Muutoksenhakua hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen koskevissa säännöissä ei ole vastaavaa säännöstä. Kun valituskirjelmien suuri valtaosa toimitetaan nykyään sähköisinä, määräyksen merkitys on joka tapauksessa vähäinen. Virka-ajan päättymistä koskevasta maininnasta ei toisaalta ole haittaakaan, ja lainkohdan sisältämät

informaatio vähenee, jos maininta poistetaan. Se saattaisi herättää kysymyksen siitä, miten tulee jatkossa menetellä virka-ajan jälkeen muutoin kuin sähköisesti toimitettujen valituskirjelmien kanssa.

Yksi vaihtoehto olisi olla tekemättä korjauksia. Tämä johtaisi kuitenkin epäselvän oikeustilan jatkumiseen.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö

5.2.1 Aluksi

Hallituksen esityksessä HE 133/2021 vp on selostettu vertailumaiden lainsäädäntöä sen osalta, tallennetaanko ensimmäisessä asteessa vastaanotettu suullinen todistelun ja otetaanko se muutoksenhakuasteessa uudelleen vastaan. Suomessa laeissa 96–101/2022 omaksuttu sääntely on voimassa tietyn eroin Ruotsissa ja Norjassa. Siksi seuraavassa vertailussa tarkastellaan, miten sääntely on otettu voimaan Ruotsissa ja Norjassa.

5.2.2 Ruotsi

Ruotsissa videotallennuksen käyttöönotto tapahtui alueellisesti porrastettuna. Tarkoituksena oli varmistua siitä, että siirtymä uuteen tallennusjärjestelmään onnistuu sujuvasti (Prop. 2006/07:121, s. 5–8). Tekniikkaa oli tarkoitus ensin kokeilla alueellisesti, ja siitä saatavien kokemusten perusteella tekniikkaa voitaisiin kehittää ennen sääntelyn ottamista käyttöön kaikissa tuomioistuimissa. Esityksen johdosta säädettiin väliaikainen laki 2007:772 suullisen todistelun tallennuksesta ääni- ja videotallenteella (Lag om dokumentation av muntlig bevisning genom ljud- och bildupptagning).

Esityksen mukaan tallennusjärjestelmän kokeileminen joissakin tuomioistuimissa on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että siirtymä uuteen tallennusjärjestelmään onnistuu sujuvasti. Videotallennusta tuli esityksen mukaan ensin kokeilla tietyn hovioikeuspiirin käräjäoikeuksissa, joko kaikissa tai vain osassa piirin käräjäoikeuksista. Kokeilusta saatavien kokemusten perusteella tallennustekniikkaa voidaan entisestään kehittää, ennen kuin säännökset otetaan laajamittaisesti käyttöön kaikissa tuomioistuimissa. Lakiteknisesti kokeilu toteutettiin siten, että Ruotsin hallitus antoi samassa yhteydessä asetuksen 2007:773 (Förordning om dokumentation av muntlig bevisning genom ljud- och bildupptagning), jonka 1 §:n mukaan mainittua väliaikaista lakia sovelletaan Götan hovioikeudessa sekä pykälässä mainituissa Götan hovioikeuspiirin kaikissa seitsemässä käräjäoikeudessa (Linköpingin, Norrköpingin, Eksjön, Jönköpingin, Växjön, Kalmarin sekä Örebron käräjäoikeudet).

Väliaikainen laki oli voimassa 1.12.2007–31.10.2008. Kokemukset olivat myönteisiä. Joitakin teknisiä ongelmia ilmeni, mutta ne oli saatu korjattua. Tämän jälkeen uudistus otettiin käyttöön kaikissa yleisissä tuomioistuimissa. Muutoksenhakutuomioistuimissa siirryttiin tallenteiden uudelleenkäyttöön hyvin nopeasti. Käyttöönottoa on yleisesti pidetty onnistuneena.

5.2.3 Norja

Kuten hallituksen esityksessä HE 133/2021 vp on todettu, Norjassa aloitettiin vuonna 2016 kokeilu, jossa kuulusteluista tehdään äänitteen sijaan kuva- ja äänitallenne, ja tätä tallennetta käytetään suullisen todistelun vastaanottamisessa muutoksenhaussa. Tämä on lainsäädäntöteknisesti järjestetty niin, että ääni- ja videotallennuksissa tuomioistuimissa annettua asetusta (Forskrift om opptak i retten) on sovellettu asetuksen 6 §:n 4 momentin nojalla vain Norjan tuomioistuinviraston määräämissä tuomioistuimissa. Asetusta sovelletaan 1 §:n

mukaisesti tuomioistuimen tallenteisiin Norjan rikosprosessilain (Lov om rettergangsmåten i straffesaker, straffeprosessloven) 23 §:n ja riita-asioiden käsittelylain (Lov om mekling og rettergang i sivile tvister, tvisteloven) 13 luvun 7 §:n nojalla laadittaviin tallenteisiin.

Kokeilu aloitettiin Nord-Tromsin kärjäoikeudessa (myöhemmin Nord-Tromsin ja Senjan kärjäoikeus). Helmikuussa 2019 sitä laajennettiin Jaeren kärjäoikeuteen (myöhemmin Sør-Rogalandin kärjäoikeus). Kärjäoikeudet ovat eri muutoksenhakutuomioistuinten tuomiopiirissä, joten sääntelyä on sovellettu sekä Hålogalandin että Gulatingin laamannioikeuksissa, jotka suomalaisittain vastaavat hovioikeuksia. Syy kokeilun laajentamiseen oli tarve saada kattavampia ja laajempia kokemuksia videotallennuksen käytöstä tuomioistuimissa.

Kokeilun perusteella Norjan tuomioistuinvirasto arvioi vuonna 2021, että tallennusjärjestelmä voitaisiin ottaa käyttöön kaikissa yleisissä tuomioistuimissa 4–6 vuoden aikana, jos siihen saataisiin riittävä rahoitus. Vuonna 2022 Norjan tuomioistuinviraston julkaiseman raportin mukaan kokemukset videotallennusuudistuksesta olivat myönteisiä, mutta järjestelmän todettiin kaipaavan teknistä kehitystä. Myös sääntelyssä nähtiin olevan eräitä muutostarpeita.

Norjan hallitus on pitänyt kokeiluja onnistuneina. Norjassa onkin myönnetty vuosina 2022–2025 yhteensä 38 miljoonaa kruunua siihen, että jokaisessa oikeustalossa olisi yksi videotallennuslaitteistolla varustettu istuntosali.

6 Lausuntopalautte

6.1 Johdanto

Voimaanpantavien lakien valmistelun yhteydessä pyydettiin lausuntoja videotallennustyöryhmän mietinnöstä. Tätä lausuntopalautetta on käsitelty lausuntotiivistelmässä (Suullisen todistelun vastaanottaminen tallenteelta – Videotallennustyöryhmän mietintö. Lausuntotiivistelmä, Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2021:12) sekä voimaanpantavien lakien säätämistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 133/2021 vp s. 56–59).

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella 17.11.–29.12.2025. Lausuntoja pyydettiin muun muassa yleisiltä tuomioistuimilta, syyttäjiltä, ylimmiltä laillisuusvalvojilta, oikeustieteellisiltä tiedekunnilta ja avustajia edustavilta yhteisöiltä. Lausunto saatiin 20 taholta. Tiivistelmä lausuntopalautteesta on julkaistu ([Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaannosta ja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 55 §:n muuttamisesta. Lausuntotiivistelmä. Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2026:5](#)).

Oikeudenkäymiskaaren 5 ja 25 lukua sekä ulosottoaarta ja maakaarta koskevista kiireellisistä muutosehdotuksista pyydettiin erikseen lausuntoja muun muassa tuomioistuimilta, Syyttäjälaitokselta, Ulosottolaitokselta, Maanmittauslaitokselta, Oikeusrekisterikeskukselta ja avustajia edustavilta yhteisöiltä. Tältä osin esitysluonnos oli lausuntokierroksella 24.–30.4.2026. Poikkeuksellisen lyhyt lausuntoaika oli tarpeen, jotta lakiehdotukset voitaisiin saada ennen kesätaukoa eduskunnan käsiteltäväksi. Lausunto saatiin 19 taholta.

Lausuntopalautteen päälinjoja selostetaan seuraavassa.

6.2 Videotallennusuudistuksen voimaantuloaikataulu

Lausunnoissa painotettiin sen tärkeyttä, että järjestelmän tekniseen toimintavarmuuteen ja henkilökunnan kouluttamiseen varataan riittävästi aikaa ennen voimaantuloa. Lausunnoissa jaettiin valmistelussa omaksuttu ajatus siitä, että uudistusta ei tule saattaa voimaan kesälomakauden aikana.

6.3 Videotallenneudistuksen siirtymäsäännös

Ehdotettua siirtymäsäännöstä pidettiin kannatettavana. Hovioikeudet pitivät tärkeänä ehdotusta siitä, että jo ennen lain voimaantuloa kärjäoikeudessa tehtyä videotallennetta voitaisiin tarvittaessa käyttää hovioikeudessa. Lausunnoissa tuotiin esiin, että tällaisia tallenteita on jo laadittukin joissakin yksittäisissä erityisen laajoissa rikosasioissa.

6.4 Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 55 §:n muutosehdotus

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 55 §:ään ehdotettua korjausluontoista muutosta ei vastustettu.

Vaasan hovioikeus katsoi, että voimaantulosta säätämisen yhteydessä olisi aiheellista muuttaa oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n 3 momenttia siten, että esitutkinnassa laadittua videotallennetta olisi mahdollista käyttää myös hovioikeudessa, jos tallenteen käyttämiselle on ollut lailliset edellytykset kärjäoikeudessa.

Ehdotusta ei jatkovalmistelussa ole muutettu. Suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista koskevan uudistuksen osalta tässä esityksessä on kyse ainoastaan uudistuksen voimaansaattamisesta, minkä yhteydessä korjataan OK 17:55 säännös, joka on epähuomiossa jäänyt muuttamatta voimaantantavia lakeja säädettäessä. Tässä vaiheessa ei ole katsottu perustelluksi tehdä asiallisia muutoksia voimaansaatettavien lakien sisältöön. Joka tapauksessa lausunnossa ehdotettu muutos tarkoittaisi esitutkinnassa laadittujen kuulustelutallenteiden nykyistä laajempaa käyttämistä ja merkitsisi vastakuulustelu-oikeuden toteutumisen heikennystä. Perustuslakivaliokunnan mukaan sääntelyyn, jossa kuulustelu-oikeutta pääkäsitellyssä rajoitetaan, tulee lähtökohtaisesti suhtautua erittäin pidättyvästi (PeVL 39/2014 vp s. 3; PeVL 43/2021 vp). Kysymyksessä olisi siten iso muutos perusoikeusherkässä kysymyksessä, jota olisi arvioitava huolellisesti ja josta olisi pyydettävä perustuslakivaliokunnan lausunto. Lakivaliokunta on edellyttänyt, että jatkossa arvioidaan muun muassa esitutkinnassa videoille taltioitujen kertomusten nykyistä laajempaa hyödyntämistä (LaVM 16/2021 s. 13).

6.5 Voimaantantavien lakien muuttaminen

Suomen Asianajajat ehdottivat lausunnossaan voimaantantavien lakien muuttamista. Ehdotetut muutokset koskevat tallenteiden luovuttamista oikeudenkäyntiavustajille, oikeudenkäyntiavustajien turvatarkastuksia ja videotallenteiden säilytysaika.

Ehdotusta ei jatkovalmistelussa ole muutettu. Kysymys on tältä osin vain eduskunnan hyväksymän uudistuksen voimaansaattamisesta. Eduskunta on lakivaliokunnan mietinnön mukaisesti ja osaksi hallituksen esityksestä poiketen harkinnut hyväksi ratkaista mainitut kysymykset toisin kuin lausunnossa on ehdotettu. Voimaantantavat lait eivät johda asianosaisten epätasavertaiseen kohteluun, koska syyttäjillä ei ole parempaa pääsyä katsomaan tallenteita (HE 133/2021 vp s. 85). Tallenteiden pidempi säilytysaika olisi tarpeetonta ja edellyttäisi mittavaa lisärahoitusta. Turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetun lain 1 §:n ja 5 §:n muuttamisesta annettu laki 101/2022 on tullut voimaan jo 1.3.2025.

6.6 Määräaikasäännöksiä koskevat muutosehdotukset

Lausunnoissa kannatettiin tavoitetta oikeustilan selkeyttämisestä. Ehdotettuja säännöksiä pidettiin pääosin onnistuneina.

Helsingin hovioikeus, Turun hovioikeus ja Suomen Asianajajat eivät pitäneet ehdotettua oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 12 §:n 2 momenttia riittävän selkeänä. Perusteluja on tämän vuoksi vielä täsmennetty.

Usea lausunnonantaja ehdotti säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930, määräaikalaki) 6 §:n muuttamista. Pykälän katsottiin olevan ristiriidassa asiointilain 11 §:n kanssa. Pykälää ei kuitenkaan ole muutettu. Määräaikalain 6 §:n 1 momentissa säädetään muun ohella valituskirjelmän jättämisen määräajasta tuomioistuimeen, kun toimi suoritetaan virastossa. Asiointilaki puolestaan on sähköistä asiointia koskeva yleislaki, ja sen 11 §:ssä säädetään sähköisen asiakirjan toimittamisesta viranomaiseen. Asiointilain 11 §:n muutosta koskevassa hallituksen esityksessä onkin katsottu, että asiointilain 11 § muodostaa erityissäännöksen suhteessa määräaikalain 6 §:n 1 momenttiin (HE 124/2025 vp s. 35). Oikeustila on selvä, eikä täsmenmistarvetta ole.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki suullisen tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaantulosta

1 §. Pykälässä säädettäisiin siitä, että voimaantulavat lait 96–100/2022 tulisivat voimaan 1.10.2026. Videotallennusjärjestelmä otettaisiin samanaikaisesti käyttöön kaikissa käräjäoikeuksissa käsiteltävissä asiaryhmissä koko maan alueella.

Saadun selvityksen perusteella videotallennusjärjestelmän valtakunnalliselle käyttöönotolle on edellytykset ehdotettuna voimaantulopäivänä. Videotallennusjärjestelmän sujuvaa käyttöönottoa tukisi se, että uusi tallennusjärjestelmä korvaisi vaiheittain vanhan äänentallennusjärjestelmän jo ennen lakien voimaantuloa.

2 §. Pykälässä olisi siirtymäsäännös. Voimaantulavia lakeja sovellettaisiin niiden voimaantulosta lukien kaikkiin vireillä oleviin tai vireille tuleviin asioihin. Tähän ehdotetaan kuitenkin poikkeusta, joka ilmaistaisiin 1 momentissa: voimaantulavia lakeja ei noudatettaisi käräjäoikeudessa asioissa, joissa pääkäsitely on aloitettu ennen lakien voimaantuloa. Toisin sanottuna tallennusmenettelyä ei muutettaisi kesken pääkäsitelyä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin menettelystä muutoksenhakutuomioistuimessa. Noudatettava menettely ratkeaisi sen mukaan, onko voimaantulavia lakeja sovellettu käräjäoikeudessa. Toisaalta jos käräjäoikeudessa olisi jostakin syystä laadittu kuva- ja äänitallenne jo ennen kuin siihen olisi lakien voimaantulon jälkeen velvollisuus, ei sitä olisi estettä käyttää muutoksenhaussa. Voimassa oleva laki ei nimittäin kiellä puheenjohtajaa laatimasta kuva- ja äänitallennetta. Mikään ei sinänsä estäisi sitäkään, että vain osasta kuulemisia laadittaisiin videotallenne. Tallentamiseen ennen voimaantulohetkeä ei kuitenkaan tulisi ryhtyä ilman erityistä syytä.

3 §. Pykälässä säädettäisiin voimaantulolain voimaantulosta.

7.2 Oikeudenkäymiskaari

5 luku Riita-asian vireillepano ja valmistelu

1 §. Pykälän 2 momentissa säädetään haastehakemuksen vireilletulosta. Nykytilassa virka-ajan päätyttyä saapunut haastehakemus katsotaan saapuneeksi seuraavana arkipäivänä riippumatta haastehakemuksen saapumistavasta. Tätä lähtökohtaa ei muutettaisi. Sääntely on perustunut tarkoitukseen varmistaa asian vireilletuloajankohdan määräytyminen samoin perustein riippumatta siitä, millä tavoin haastehakemus on toimitettu käräjäoikeuteen (HE 190/2017 vp s. 41). Tiettyjen asioiden vireilletulo perustaa käräjäoikeudelle velvollisuuden merkitä asia kiireellisesti rekisteriin, mikä aiheuttaa vaikeuksia, jos asia saapuu virka-ajan päättymisen jälkeen. Tällaisesta velvollisuudesta on säädetty konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain 8 §:ssä. Vielä voidaan huomauttaa, että lakivaliokunta on asiointilain muutosta käsitellessään pitänyt rikosasioiden osalta tärkeänä, että syytteen nostamisen määräaika päättyy jatkossakin määräajan viimeisenä päivänä tuomioistuimen aukioloajan päättyessä (LaVL 9/2025 vp). On johdonmukaista, että riita- ja rikosasioiden vireilletulosta säädetään samoin tavoin. Käsiteltävänä oleva lainkohta tulee sovellettavaksi rikosasioiden haastehakemuksen vireilletuloon oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 12 luvun 1 §:n viittaussäännöksen nojalla.

Lainkohtaan lisättäisiin selventävä toteamus siitä, ettei sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 10 ja 11 §:ää sovelleta virka-ajan päätyttyä käräjäoikeuteen sähköisesti toimitetun haastehakemuksen vireilletuloajankohdan määrittämiseen. Tämä tarkoittaisi sitä, että virka-ajan päätyttyä sähköisesti toimitettu haastehakemus katsottaisiin saapuneeksi seuraavana arkipäivänä. Viittaussäännösten perusteella lainkohtaa sovelletaan myös hakemusasioissa, kuten esimerkiksi konkurssi- ja yrityssaneerausasioissa.

17 luku Todistelusta

55 §. Pykälässä säädetään todistelun vastaanottamisesta pääkäsittelyssä asianosaisen poissaolosta huolimatta. Pykälän 3 momentissa säädetään siitä, pitääkö asianosaisen poissa ollessa vastaanotettu todistelu ottaa uudelleen vastaan, kun pääkäsittelyä jatketaan lykkäyksen jälkeen asianosaisen ollessa saapuvilla. Pykälää muutettaisiin lisäämällä siihen maininta, jonka mukaan suullinen todistelu voidaan ottaa tarpeellisilta osin uudelleen vastaan myös kuva- ja äänitallenteelta. Muutos ei vaikuttaisi siihen, milloin käräjäoikeuden tulisi ottaa asianosaisen poissa ollessa vastaanotettua suullista todistelua uudelleen vastaan pääkäsittelyssä. Tällaista suullista todistelua ei olisi välttämätöntä ottaa pääkäsittelyssä kuva- ja äänitallenteelta uudelleen vastaan kokonaan, vaan riittävää olisi, että se otettaisiin vastaan tarpeellisilta osin.

Ehdotettu muutos vastaa muutosta, joka tehtiin saman luvun 59 §:n 1 momenttiin videotallenneuudistuksen yhteydessä (HE 133/2021 vp s. 64) ja joka koskee sitä, millaista menettelyä on noudatettava, kun todistelua on otettu vastaan pääkäsittelyn ulkopuolella. Muutos olisi voitu tehdä samassa yhteydessä, mutta se on jäänyt ilmeisesti epähuomiossa tekemättä.

25 luku Muutoksenhaku käräjäoikeudesta hovioikeuteen

12 §. Pykälän 2 momentissa säädetään nykyään, että viimeistään määräajan päättymispäivänä ennen virka-ajan päättymistä asianosaisen on toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan. Valitusta, jota ei ole tehty määräajassa, ei oteta tutkittavaksi. Pykälää muutettaisiin lisäämällä siihen viittaus sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 11 §:ään. Mainittua pykälää on muutettu lailla 211/2026, joka on tullut voimaan 14.4.2026. Muutetun 11

§:n 1 momentin mukaan viranomaiselle toimitetun sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana.

Muutoksen tarkoituksena olisi selventää, että sähköisesti toimitettuun valituskirjelmään sovellettaisiin asiointilain 11 §:ää. Tämän myötä olisi nykyistä selvempää, että sähköisesti määräajan päättymispäivänä virka-ajan päättymisen jälkeen toimitettu valituskirjelmä olisi saapunut määräajassa. Jotta lainkohta olisi yksiselitteinen ja selkeä, säännöksen sanajärjestystä ja virkerakennetta muutettaisiin.

7.3 Ulosottokaari

11 luku Muutoksenhaku ulosottomiehen menettelyyn

3 §. *Valituksen tekeminen ja peruuttaminen.* Pykälään tehtäisiin samoista syistä vastaava muutos kuin oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 12 §:ään. Samalla tehtäisiin kieliasuun eräitä muutoksia, joilla ei tavoiteltaisi asiallista muutosta.

7.4 Maakaari

9 luku Muutoksenhaku kirjaamisasioissa

3 §. *Valitus aika.* Pykälään tehtäisiin samoista syistä vastaava muutos kuin oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 12 §:ään.

8 Voimaantulo

Laki suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaantulon tulisi voimaan 1.10.2026. Muut lait tulisivat voimaan mahdollisimman pian.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan voimaanpantavia lakeja sovelletaan niiden voimaantulosta lukien kaikkiin asioihin. Aikaisempia säännöksiä sovelletaan kuitenkin asioissa, joissa pääkäsittely on aloitettu ennen lakien voimaantuloa.

9 Toimeenpano ja seuranta

Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus seuraa suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia sekä antaa asiasta lakivaliokunnalle selvityksen viimeistään viiden vuoden kuluessa uudistuksen voimaantulosta.

Ennen selvityksen antamista Tuomioistuinvirasto, Oikeusrekisterikeskus ja Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori seuraisivat videotallennusjärjestelmän toimintaa teknisellä tasolla. Tuomioistuinvirasto ja oikeusministeriö seuraisivat lisäksi yleisellä tasolla uuden lainsäädännön soveltamista tuomioistuimissa.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Voimaanpantavat lait on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 43/2021 vp). Lait on käsitelty tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä ja niiden suhdetta perustuslakiin on selostettu niitä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 133/2021 vp s. 91–103). Käsiteltävät lakiehdotukset merkitsivät ainoastaan jo säädettyjen lakien voimaantuloa sekä yksittäisiä,

luonteeltaan teknisiä tai selventäviä muutoksia. Lakiehdotukset ovat perustuslain mukaisia ja voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaantulosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lakien voimaantulo

Seuraavat lait tulevat voimaan 1 päivänä lokakuuta 2026:

- 1) oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta annettu laki (96/2022);
- 2) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muuttamisesta annettu laki (97/2022);
- 3) oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 13 §:n muuttamisesta annettu laki (98/2022);
- 4) elinkautisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain 10 §:n muuttamisesta annettu laki (99/2022);
- 5) oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 4 luvun 17 §:n ja 5 luvun 10 §:n muuttamisesta annettu laki (100/2022).

2 §

Siirtymäsäännös

Käräjäoikeudessa vireillä olevaan asiaan, jossa on aloitettu pääkäsittely 1 §:ssä mainittujen lakien voimaan tullessa, sovelletaan mainittujen lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos asian käsittelyyn käräjäoikeudessa on sovellettu 1 §:ssä mainittujen lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, myös asian käsittelyyn hovioikeudessa ja korkeimmassa oikeudessa sovelletaan mainittujen lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 1 §:n 2 momentti, 17 luvun 55 §:n 3 momentti ja 25 luvun 12 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 luvun 1 §:n 2 momentti laissa 439/2018, 17 luvun 55 §:n 3 momentti laissa 732/2015 ja 25 luvun 12 §:n 2 momentti laissa 165/1998, seuraavasti:

5 luku

Riita-asian vireillepano ja valmistelu

1 §

Kun haastehakemus saapuu kansliaan, asia tulee vireille ja sen valmistelu alkaa. Poiketen siitä, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään, virka-ajan päätyttyä saapunut haastehakemus katsotaan saapuneeksi seuraavana arkipäivänä.

17 luku

Todistelusta

55 §

Todistelua ei asianosaisen saapuvilla ollessa oteta vastaan uudelleen. Todistelu on kuitenkin otettava vastaan uudelleen, jos asianosainen sitä pyytää ja hänen poissaolonsa on aiheutunut laillisesta esteestä, jota hän ei ole voinut ajoissa ilmoittaa, tai jos tuomioistuimien harkitsee todistelun uudelleen vastaanottamisen erityisestä syystä tarpeelliseksi. Jos pääkäsittelyssä on 1 momentin nojalla esitetty todistelua, josta asianosaiselle ei kutsussa ole ilmoitettu, se on asianosaisen pyynnöstä otettava uudelleen vastaan. Suullinen todistelu voidaan ottaa tarpeellisilta osin uudelleen vastaan myös kuva- ja äänitallenteelta.

25 luku

Muutoksenhaku käräjäoikeudesta hovioikeuteen

12 §

Asianosaisen on toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan viimeistään määräajan päättymispäivänä. Valituskirjelmä on toimitettava ennen virka-ajan päättymistä, jollei sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 11 §:stä muuta johdu. Valitusta, jota ei ole tehty määräajassa, ei oteta tutkittavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

ulosottokaaren 11 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulosottokaaren (705/2007) 11 luvun 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 778/2019, seuraavasti:

11 luku

Muutoksenhaku ulosottomiehen menettelyyn

3 §

Valituksen tekeminen ja peruuttaminen

Valituskirjelmä on toimitettava Ulosottolaitokselle kirjallisesti tai sähköisenä viestinä viimeistään 5 ja 6 §:ssä säädetyn määräajan viimeisenä päivänä. Valituskirjelmä on toimitettava ennen virka-ajan päättymistä, jollei sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 11 §:stä muuta johdu. Jos valitus myöhästyy, valitusoikeus menetetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

maakaaren 9 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maakaaren (540/1995) 9 luvun 3 §, sellaisena kuin se on laissa 922/2013, seuraavasti:

9 luku

Muutoksenhaku kirjaamisasioissa

3 §

Valitusaika

Määräaika valitusta varten on 30 päivää päätöksen tekemisestä. Muutoksenhakijan on toimitettava valituskirjelmä asianomaiseen maa- ja metsätalouden valituslautaan viimeistään valitusajan

päättymispäivänä. Valituskirjelmä on toimitettava ennen virka-ajan päättymistä, jollei sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 11 §:stä muuta johdu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 28.5.2026

Pääministeri

Petteri Orpo

Oikeusministeri Leena Meri

2.

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 1 §:n 2 momentti, 17 luvun 55 §:n 3 momentti ja 25 luvun 12 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 luvun 1 §:n 2 momentti laissa 439/2018, 17 luvun 55 §:n 3 momentti laissa 732/2015 ja 25 luvun 12 §:n 2 momentti laissa 165/1998, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 luku

5 luku

Riita-asian vireillepano ja valmistelu

Riita-asian vireillepano ja valmistelu

1 §

1 §

Kun haastehakemus saapuu kansliaan, asia tulee vireille ja sen valmistelu alkaa. *Jos haastehakemus on saapunut virka-ajan päätyttyä, katsotaan se saapuneeksi seuraavana arkipäivänä.*

Kun haastehakemus saapuu kansliaan, asia tulee vireille ja sen valmistelu alkaa. *Poiketen siitä, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään, virka-ajan päätyttyä saapunut haastehakemus katsotaan saapuneeksi seuraavana arkipäivänä.*

17 luku

17 luku

Todistelusta

Todistelusta

55 §

55 §

Todistelua ei asianosaisen saapuvilla ollessa oteta vastaan uudelleen. Todistelu on kuitenkin otettava vastaan uudelleen, jos asianosainen sitä pyytää ja hänen poissaolonsa on aiheutunut laillisesta esteestä, jota hän ei ole voinut ajoissa ilmoittaa, tai jos tuomioistuin harkitsee todistelun uudelleen vastaanottamisen erityisestä syystä tarpeelliseksi. Jos pääkäsittelyssä on 1 momentin nojalla esitetty todistelua, josta asianosaiselle ei kutsussa ole ilmoitettu, se on

Todistelua ei asianosaisen saapuvilla ollessa oteta vastaan uudelleen. Todistelu on kuitenkin otettava vastaan uudelleen, jos asianosainen sitä pyytää ja hänen poissaolonsa on aiheutunut laillisesta esteestä, jota hän ei ole voinut ajoissa ilmoittaa, tai jos tuomioistuin harkitsee todistelun uudelleen vastaanottamisen erityisestä syystä tarpeelliseksi. Jos pääkäsittelyssä on 1 momentin nojalla esitetty todistelua, josta asianosaiselle ei kutsussa ole ilmoitettu, se on

Voimassa oleva laki

Ehdotus

asianosaisen pyynnöstä otettava uudelleen vastaan.

asianosaisen pyynnöstä otettava uudelleen vastaan. *Suullinen todistelu voidaan ottaa tarpeellisilta osin uudelleen vastaan myös kuva- ja äänitallenteelta.*

25 luku

25 luku

Muutoksenhaku käräjäoikeudesta hovioikeuteen

Muutoksenhaku käräjäoikeudesta hovioikeuteen

12 §

12 §

Viimeistään määräajan päättymispäivänä ennen virka-ajan päättymistä asianosaisen on toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan. Valitusta, jota ei ole tehty määräajassa, ei oteta tutkittavaksi.

Asianosaisen on toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan viimeistään määräajan päättymispäivänä. Valituskirjelmä on toimitettava ennen virka-ajan päättymistä, jollei sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 11 §:stä muuta johdu. Valitusta, jota ei ole tehty määräajassa, ei oteta tutkittavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

ulosottokaaren 11 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulosottokaaren (705/2007) 11 luvun 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 778/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 luku

11 luku

**Muutoksenhaku ulosottomiehen
menettelyyn**

**Muutoksenhaku ulosottomiehen
menettelyyn**

3 §

3 §

Valituksen tekeminen ja peruuttaminen

Valituksen tekeminen ja peruuttaminen

Valituskirjelmä on toimitettava Ulosottolaitokselle viimeistään 5 ja 6 §:ssä säädetyn määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. *Valituskirjelmä saadaan toimittaa kirjallisesti tai sähköisenä viestinä.* Jos valitus myöhästyy, valitusoikeus menetetään.

Valituskirjelmä on toimitettava Ulosottolaitokselle *kirjallisesti tai sähköisenä viestinä* viimeistään 5 ja 6 §:ssä säädetyn määräajan viimeisenä päivänä. *Valituskirjelmä on toimitettava ennen virka-ajan päättymistä, jollei sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 11 §:stä muuta johdu.* Jos valitus myöhästyy, valitusoikeus menetetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

4.

Laki

maakaaren 9 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* maakaaren (540/1995) 9 luvun 3 §, sellaisena kuin se on laissa 922/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 luku

9 luku

Muutoksenhaku kirjaamisasioissa

Muutoksenhaku kirjaamisasioissa

3 §

3 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Valitusaika

Määräaika valitusta varten on 30 päivää päätöksen tekemisestä. Muutoksenhakijan on toimitettava valituskirjelmä asianomaiseen maa- ja metsätalouden valitusajankokoukseen viimeistään valitusajan päättymispäivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valitusaika

Määräaika valitusta varten on 30 päivää päätöksen tekemisestä. Muutoksenhakijan on toimitettava valituskirjelmä asianomaiseen maa- ja metsätalouden valitusajankokoukseen viimeistään valitusajan päättymispäivänä. *Valituskirjelmä on toimitettava ennen virka-ajan päättymistä, jollei sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 11 §:stä muuta johdu.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
